

ECTRIMS 2024

Van woensdag 18 tot en met vrijdag 20 september vond in Kopenhagen het jaarlijkse wetenschappelijke MS-congres ECTRIMS plaats. Tijdens het congres praatte 8.000 MS-onderzoekers uit de hele wereld elkaar bij over de laatste ontwikkelingen binnen het MS-veld. Ook de Amsterdamse onderzoekers hebben via 12 presentaties en 26 posters hun resultaten gedeeld. Het was een zeer succesvol congres voor de ruim 60 MS-onderzoekers van Amsterdam UMC. In de closing session werden de highlights van het congres gepresenteerd. Bij de highlights over biomarkers werd Amsterdams onderzoek van David van Nederpelt aangehaald. Bij de highlights over kliniek werd onderzoek uit Spanje van Evy Reinders aangehaald. We zijn er trots op dat dit onderzoektalent in januari in Amsterdam aan haar promotieonderzoek begint. En als klap op de vuurpijl kreeg Eva Krijnen met onderzoek uit Amsterdam een beste poster award. Een groot deel van de resultaten van het Amsterdamse onderzoek in de presentaties en posters wordt hier samengevat.

Presentaties

Relatie cognitie en communicatie tussen hersengebieden

Francesco Masi mocht een presentatie geven op ECTRIMS2024 in een sessie voor jonge onderzoekers. Hij doet onderzoek naar hoe de communicatie tussen hersengebieden gerelateerd is aan verschillende vormen van problemen met denkvermogen (cognitie) bij MS. Waarom heeft de ene persoon visuele geheugenproblemen en de ander niet? Bij deze stoornis heb je bijvoorbeeld moeite met het onthouden waar iets in een bepaalde ruimte ligt. Hij liet zien dat bij mensen met visuele geheugenstoornissen een belangrijk schakelstation, de thalamus, op een abnormaal rigide manier communiceert met de visuele hersenschors. Mensen met andere vormen van cognitieve stoornissen hadden deze netwerkstoornis niet.

MOG: potentiële nieuwe biomarker voor het monitoren van progressie

Ondanks zeer effectieve ziekte-modulerende behandelingen gaan mensen met MS langzaam achteruit. Niemand weet wanneer en hoe ze achteruitgaan. Er is daarom dringend behoefte aan snelle manieren om de progressie van de ziekte te voorspellen. Anna Wojdala werd uitgenodigd door ECTRIMS2024 om een presentatie te geven over het onderzoek van haar en collega's, waarbij ze innovatieve technieken gebruiken om nieuwe biomarkers te zoeken en te verifiëren. Ze ontdekten dat het MOG-eiwit dat in bloed wordt gemeten een veelbelovende biomarker voor progressie zou kunnen zijn bij mensen met relapsing-remitting MS. Verder onderzoek in een grotere groep patiënten is nodig om de verdere toepasbaarheid van deze biomarker te testen. Een deel van dit onderzoek is mogelijk gemaakt door Stichting MS Research

Effect van leefstijlprogramma op MS

MS kan leiden tot fysieke, psychologische en cognitieve stoornissen, die grote gevolgen hebben in het leven van mensen met MS en hun omgeving. Er is al jaren een groeiende belangstelling voor de effecten van diëten en andere leefstijlaanpassingen bij MS. Brigit de Jong presenteerde op ECTRIMS2024 resultaten van een studie naar het effect van het leefstijlprogramma 'Leef! met MS' bij 579 deelnemers. Naast voeding zijn bewegen, slapen en ontspanning de pijlers van het programma. In de pijler voeding krijgen de deelnemers recepten aangeboden die gebaseerd zijn op het Mediterrane dieet, extra scholing waarom dit gezond is en hoe het klaar te maken. Het Mediterrane dieet bevat veel verse ingrediënten, zoals groente, fruit, zeevruchten, noten en gezonde vetten. De voorlopige resultaten geven aan dat de deelnemers die het leefstijlprogramma volgen minder impact ervaren van de MS op hun dagelijks functioneren, ze minder MS-gerelateerde symptomen hadden en een verbeterde gezondheid hadden. Vervolg van het onderzoek moet uitwijzen of de verbeterde gezondheid ervaringen van de deelnemers toegeschreven kan worden aan dit specifieke leefstijlprogramma, of aan een algemeen bewuster en gezonder levenspatroon. Dit onderzoek werd mogelijk gemaakt door Nationaal MS Fonds en is een samenwerking met Voeding Leeft

Infuus met ocrelizumab kan soms worden uitgesteld naar 17 maanden

In haar presentatie op ECTRIMS2024 presenteerde Laura Hogenboom de tussentijdse resultaten van de BLOOMS-studie. In dit onderzoek bij 300 mensen met MS uit verschillende ziekenhuizen in Nederland wordt de standaard intervaldosering van ocrelizumab (elke 6 maanden) vergeleken met gepersonaliseerde dosering van ocrelizumab op basis van het aantal B-cellen in het bloed. Ze vond dat de intervallen tussen infusen gemiddeld tot iets meer dan 8 maanden verlengd kon worden en soms zelfs tot maximaal 17 maanden. Uit deze tussentijdse analyse blijkt dat de op B-cellen afgestemde dosering niet onderdoet voor de standaard intervaldosering van ocrelizumab. De definitieve resultaten worden in de zomer van 2027 verwacht. Dit onderzoek werd gefinancierd door ZonMw en Stichting TreatMeds

Hersenleeftijd als maat voor zenuwshade bij MS

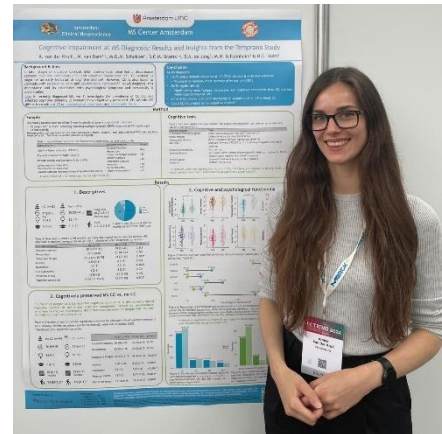
Lonneke Bos was uitgenodigd voor een presentatie op ECTRIMS2024 over haar onderzoek naar de hersenleeftijd bij MS. Hersenleeftijd is een nieuwe veelbelovende maat voor neurodegeneratie bij mensen met MS, die we kunnen meten met MRI-scans van de hersenen. Het verschil tussen de daadwerkelijke leeftijd van de persoon en de 'hersenleeftijd' blijkt een goede maat voor de hoeveelheid schade die MS heeft aangericht aan het hersenweefsel. Dit is al eerder bestudeerd in een patiëntengroep met verschillende leeftijden. In deze studie onderzocht Lonneke mensen met MS uit een unieke studie, Project Y. De ruim 300 deelnemers zijn allemaal geboren in 1966, waardoor je niet hoeft te corrigeren voor de daadwerkelijke leeftijd en onderzoek op individueel niveau mogelijk is. Ze heeft aangetoond dat een hogere hersenleeftijd samenhangt met de mate van beperking in lichaamsfuncties (voornamelijk bewegen) en denkvermogen. Hiermee laat ze zien dat hersenleeftijd inderdaad een maat is voor schade aan hersenweefsel en dus een belangrijke maat kan worden in de zorg aan mensen met MS. Dit onderzoek wordt gefinancierd door Stichting MS Research

Posters

Duidelijke link tussen cognitieve en psychologische klachten in vroege MS

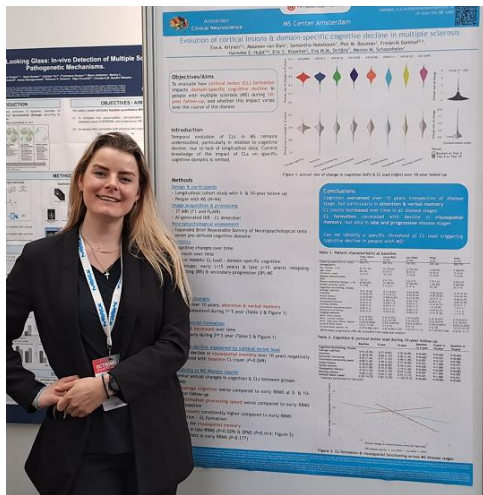
Amber van der Kruit presenteerde op ECTRIMS2024 een poster (P039) met tussentijdse resultaten van haar Temprano studie. In deze studie kijken ze naar vroege veranderingen in de hersenen bij MS en vergelijken dit met hersenen van gezonde deelnemers. Ze vond dat mensen MS met een recente diagnose (6-12 maanden) die aangeven cognitieve problemen te hebben, maar die geen cognitieve beperkingen laten zien op een neuropsychologisch onderzoek, significant hoger scoren op vragenlijsten voor angst, depressie, vermoeidheid, slaapproblemen en stress. Dit is in lijn met andere onderzoeken die aantonen dat cognitieve klachten sterk gerelateerd zijn aan psychologische klachten, zoals angst en depressie. Deze bevindingen geven aan dat ook in de vroege fase van MS psychologische klachten een rol kunnen spelen in de aanwezigheid van cognitieve klachten die niet op te merken zijn met neuropsychologisch onderzoek.

Het onderzoek is mogelijk gemaakt door een subsidie van Bristol Meyers Squibb.

Posterprijs

Waarom zijn er verschillende vormen van cognitieve stoornissen bij MS

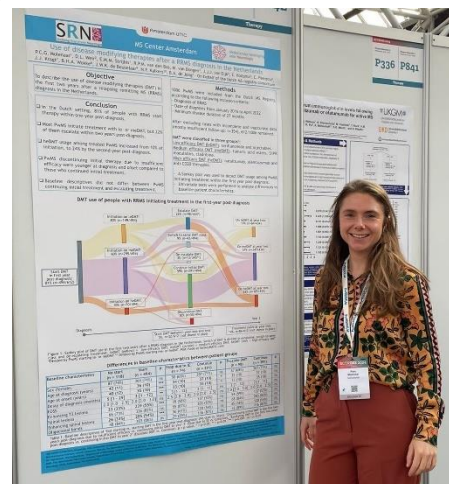

De poster van Eva Krijnen heeft op ECTRIMS2024 een van de vijf posterprijzen gewonnen.

Eva onderzocht hoe schade in de buitenkant van de hersenen, de hersenschors, zich ontwikkelt en invloed heeft op cognitieve achteruitgang bij mensen met MS. Ze bestudeerde hiervoor MRI-scans en neuropsychologische testen van 96 mensen met MS op twee tijdstippen: start en 10 jaar later. Mensen met MS gingen vooral achteruit op het gebied van aandacht en geheugen. Deelnemers lieten ook een toename van schade aan de hersenschors zien. Deze schade bleek vooral gerelateerd aan een achteruitgang in het visuospatieële geheugen, wat belangrijk is voor het opslaan van beelden, zoals gezichten. De resultaten suggereren dat veranderingen in de hersenschors kunnen helpen verklaren waarom mensen met MS verschillende vormen van cognitieve stoornissen ervaren, vooral op het gebied van geheugen.

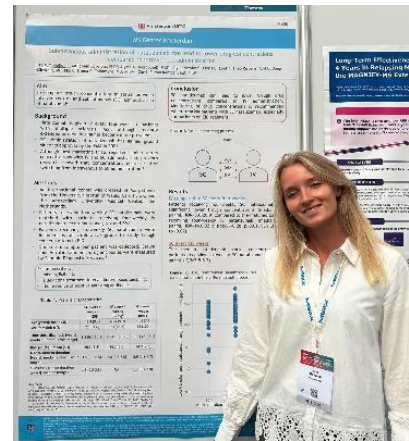
Ziektemodulerende therapieën na een RRMS-diagnose in Nederland

Pam Molenaar presenteerde een poster op ECTRIMS2024 (P337). In haar onderzoek keek ze naar het gebruik van ziektemodulerende therapieën (ZMT) in de eerste twee jaar na de diagnose relapsing-remitting MS (RRMS) in Nederland. Ze vond dat ruim driekwart (494 van de 612 mensen) binnen één jaar na diagnose start met medicatie. De meesten starten met laag of gemiddeld-effectieve ZMT. Binnen twee jaar na diagnose was bij 40% van de mensen de initiële ZMT gestaakt en stapte 20% over naar een effectievere ZMT-klasse. Twee jaar na diagnose gebruikte een kwart van de behandelde mensen hoog-effectieve ZMT.

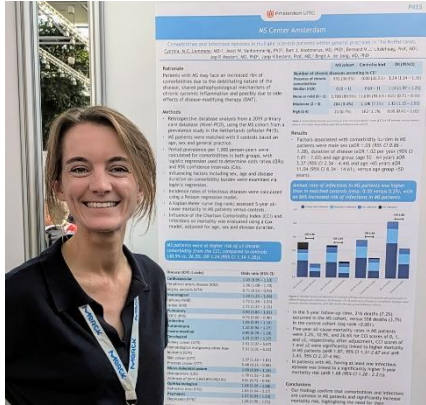

Lagere concentraties gevonden bij onderhuidse toediening van natalizumab

Liza Gelissen presenteerde op ECTRIMS2024 een poster van haar onderzoek naar de concentratie natalizumab in het bloed (medicijnspiegel) bij mensen met MS die natalizumab elke vier weken via een infuus kregen en vergeleek het met de medicijnspiegel van mensen die natalizumab via een onderhuidse prik toegediend kregen. Ze vond lagere concentraties bij mensen met MS die de natalizumab onderhuids kregen toegediend. Het is belangrijk om bij onderhuidse toediening de natalizumab concentraties in het bloed te volgen, om te voorkomen dat deze te laag wordt als uitgesteld doseren wordt toegepast. De resultaten zijn onlangs ook gepubliceerd in het wetenschappelijke blad *MS and Related Disorders*.

Welke andere aandoeningen komen vele voor bij mensen met MS

Tijdens ECTRIMS2024 deelde Cynthia Lemmens de resultaten van haar onderzoek naar andere aandoeningen (comorbiditeiten) die mensen met MS hebben. Ze bestudeerde hiervoor de gegevens van Nederlandse huisartsenpraktijken. Comorbiditeiten zijn belangrijk bij de MS-zorg, omdat dit zorgt voor een negatiever ziektebeloop van de MS en hogere sterftecijfers. Dit laatste vond ze terug in de Nederlandse populatie. In vergelijking met de algemene populatie, vond ze bij mensen met MS circa 25% vaker chronische aandoeningen en een verhoogd risico op infecties van bijna 90%. Verder onderzoek is noodzakelijk om de relatie tussen (ernstige) comorbiditeiten/infecties en ziektemodulerende therapie te onderzoeken. Ook is het belangrijk om te kijken naar

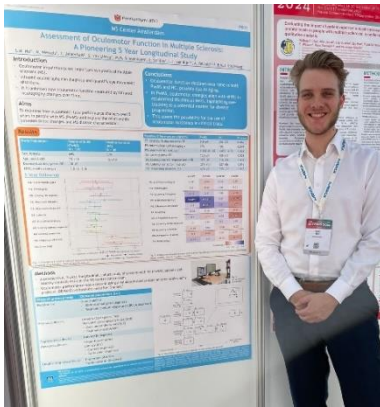
doelgerichte behandeling van comorbiditeiten om de prognose van mensen met MS te verbeteren. Dit onderzoek is financieel mogelijk gemaakt door de MS Vereniging Nederland.

Neuropsychologisch onderzoek belangrijk

Pauline Waskowiak heeft onderzoek gedaan naar het cognitief bewustzijn bij mensen met MS en of dit verandert na het afnemen van neuropsychologische (NPO) testen. Ze presenteerde de resultaten op twee posters bij ECTRIMS2024. Haar onderzoek, uitgevoerd als onderdeel van de grote multicenterstudie Don't Be Late, laat zien dat de helft van de mensen met MS hun cognitieve prestaties voor het afnemen van de NPO-testen overschat. Na de NPO-testen werd de inschatting accurater, maar leidde ook vaker tot onderschatting (P543). Opvallend is dat stemming en persoonlijkheid geen invloed hadden op het inschattingsvermogen, zowel voor als na de NPO-testen (P544). Dit onderstreept het belang van NPO-testen bij een vermoeden van cognitieve achteruitgang. In verdere studies wordt gekeken hoe zich dit verhoudt bij mensen zonder MS. Dit onderzoek is gefinancierd door NWO.

Oogbewegingen meten ziekteprogressie

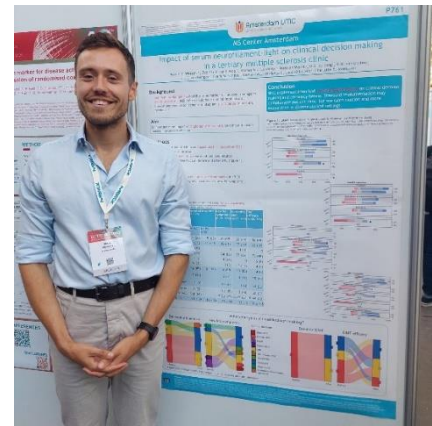
Oogbewegingsstoornissen komen bij MS veel voor. Met gevoelige diagnostische apparatuur, zoals infrarood oculografie, kunnen oogbewegingen bij MS worden gemeten. Het was nog niet bekend hoe de oogbewegingen van mensen met MS in de loop van de tijd veranderen. Sam Hof presenteerde op ECTRIMS2024 resultaten van zijn onderzoek over veranderingen in oogbewegingen bij MS in de loop van de tijd. Hij keek bij 110 mensen met MS die elke vijf jaar metingen krijgen (PrograMS studie) naar de oogbeweging en vergeleek dit met bekende maten voor ziekteprogressie, zoals EDSS (geeft op een schaal van één tot tien de ernst van de beperkingen) en de 9-hole peg test (deze meet de arm- en handfunctie). Hij vond dat oogbewegingen verslechteren na vijf jaar. Dit kwam overeen met de overige ziektekenmerken die ook verslechteren, dus het meten van oogbewegingen lijkt een goede

manier om ziekteprogressie bij MS te volgen.

De PrograMS dataset is verzameld dankzij programmasubsidies van Stichting MS Research

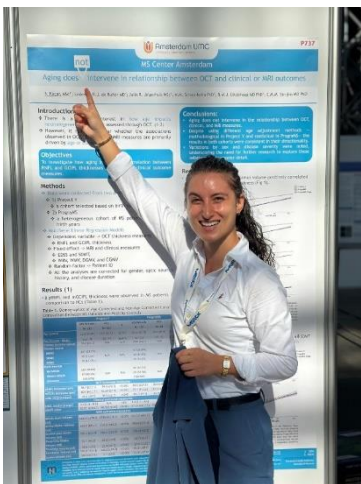
NfL-test waardevol volgens artsen

Mark Wessels had een poster (P761) op ECTRIMS2024 over het gebruik van een bloedtest voor het meten van neurofilament-light (NfL) bij het bepalen van de MS-zorg aan mensen met MS. NfL komt voor in zenuwen. Als dit in het bloed te meten is betekent het dat er zenuw schade is. De NfL-bloedtest wordt al enige tijd gebruikt voor onderzoek. Bijvoorbeeld om te bepalen of een nieuw medicijn effectief is in het voorkomen van zenuw schade. Mark onderzocht of de bloedtest ook nuttig kan zijn voor het bepalen van het beleid in de zorg aan mensen met MS. Hiervoor hebben artsen vragenlijsten ingevuld na het aanvragen van een NfL-bloedtest voor 166 mensen met MS. Hieruit blijkt de NfL-test als waardevol werd ervaren. Het verhoogde de zekerheid in het te volgen beleid en kon de verdenking op actieve MS af laten nemen.

Ons onderzoek is betaald uit de *Progressive MS Alliance* en de 3TR trial.

Corrigeren voor leeftijd bij oogmeting kan goed worden gebruikt

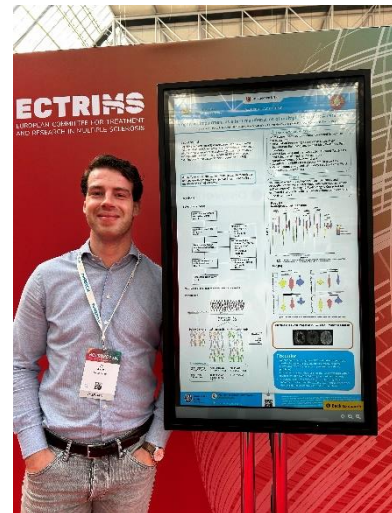

Sezgi Kaçar presenteerde op ECTRIMS2024 een poster (P737). Sezgi doet onderzoek naar een specifieke oogmeting (OCT), waarbij de dikte van het netvlies wordt gemeten. Het netvlies bestaat uit verschillende lagen van zenuwcellen die signalen via de oogzenuw naar de hersenen sturen. Naarmate we ouder worden, neemt het hersenvolume op natuurlijke wijze af. Bij mensen met MS komt daar nog extra volumeverlies bij door de ziekte. Daarom is het belangrijk om in hersenonderzoek rekening te houden met leeftijd. Een veelgebruikte aanpak is statistische correctie voor het versturende effect van leeftijd, maar het is nog onduidelijk welke methode hiervoor het beste is.

Sezgi onderzocht twee studiegroepen van mensen met MS en onderzocht of er een relatie bestaat tussen de dikte van netvlieslagen, (gemeten met OCT), met hersenvolumes (zichtbaar op MRI-scans), klinische gegevens (zoals EDSS-scores) en cognitieve prestaties. De deelnemers van Project Y zijn allemaal in hetzelfde jaar geboren, waardoor correctie voor leeftijd niet nodig is. Bij PrograMS, waar deelnemers verschillende geboortejaren hadden, is het wel noodzakelijk om voor leeftijd te corrigeren. Sezgi ontdekte dat in beide studiegroepen dunnere netvlieslagen samenhang met kleinere hersenvolumes op MRI-scans, hogere EDSS-scores en verminderde cognitieve prestaties. Dit suggereert dat er een relatie is tussen netvliesdikte, hersenvolumes en klinische gegevens, en dat deze verbanden overeind blijven na methodologische of statistische correcties voor leeftijd.

Verminderd denkvermogen als eerste symptoom MS vaker bij laag opgeleide mannen van middelbare leeftijd

Vaak is problemen met zien (visueel) of met bewegen (fysiek) een eerste symptoom van MS. Jip Aarts presenteerde op ECTRIMS2024 een poster (P1128) over zijn onderzoek naar mensen die als eerste symptoom langzame achteruitgang van het denkvermogen hebben, ofwel progressieve cognitieve achteruitgang. Opvallend was dat bijna alleen mannen (87,5%) verminderd denkvermogen als eerst symptoom hebben en dan vooral alleen als de diagnose op latere leeftijd gesteld werd (gemiddeld rond de 53 jaar). Wat ook opviel was dat de mannen overwegend laag waren opgeleid (85,7%). Een mogelijke verklaring van het afwijkende ziekteverloop is een verminderd cognitieve reserve. Cognitieve reserve is het vermogen van een individu om te 'compenseren' voor schade in de hersenen. Mensen met een hoge cognitieve reserve kunnen de symptomen langer uitstellen en gaan langzamer achteruit.

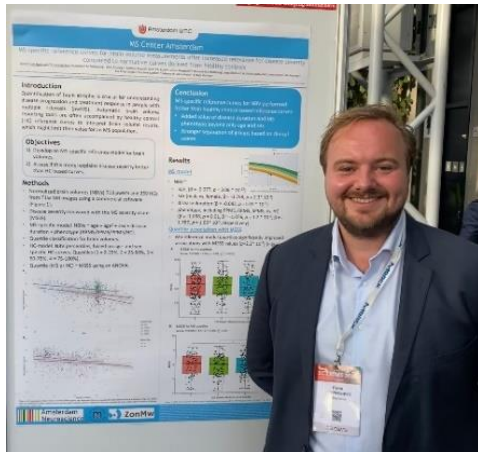

Aantal mensen met MS in Nederland onderzocht

Cynthia Lemmens heeft gegevens van huisartsenpraktijken en ziekenhuizen bekeken om te onderzoeken hoeveel mensen met MS er zijn in Nederland. Ze presenteerde de resultaten op een poster (P1216) op ECTRIMS2024. Ze ontdekte dat het aantal mensen met MS in Nederland is gestegen naar ongeveer 2,1 op 1.000 mensen, vergeleken met eerder beschreven 1 op 1.000. Het aantal nieuwe MS-diagnoses per jaar blijft stabiel op 7,1 per 100.000 persoonsjaren. Ook vond ze verschillen tussen het aantal MS-patiënten dat bij huisartsen bekend is en het aantal dat in ziekenhuizen is geregistreerd. Een derde van de MS-patiënten bij huisartsen blijkt niet in ziekenhuisdata voor te komen, mogelijk omdat deze patiënten zeer stabiele of juist vergevorderde ziekte hebben.

Dit onderzoek is gefinancierd door MS Vereniging Nederland.

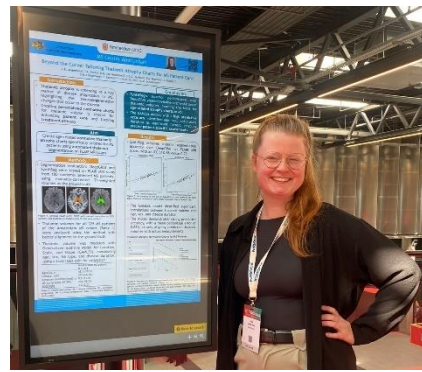
Onderdeel van Highlight presentatie Biomarkers Referentiecurve voor hersenatrofie bij MS

Bij MS is hersenatrofie (het krimpen van de hersenen) belangrijk om de ziektevoortgang en de reactie op behandeling te begrijpen. Automatische tools die hersenvolumes vanuit MRI-scans rapporteren gebruiken meestal gegevens van controles om de hersenvolumecijfers te interpreteren. Dit is echter niet ideaal, omdat mensen met MS al vanaf hun diagnose hersenatrofie vertonen. In het onderzoek van David van Nederpelt dat op ECTRIMS2024 werd gedeeld (P1425) is een referentiecurve specifiek voor MS ontwikkeld. Hij toonde aan dat deze curve gevoeliger is voor het opsporen van de ernst van de ziekte, zowel op cognitief als motorisch vlak, vergeleken met de op gezonde mensen gebaseerde curves.

Leeftijdgebonden grafieken voor hersenkrimp van thalamus

Julia Jelgerhuis had op ECTRIMS2024 een poster (P1443). Ze heeft in haar onderzoek grafieken ontwikkeld voor artsen om hersenkrimp van een belangrijk hersengebied, de thalamus, bij individuele mensen met MS te volgen. Ze heeft hiervoor MRI-scans van 330 MS-patiënten geanalyseerd met een speciale tool die automatisch en nauwkeurig thalamusvolumes meet. Uit de resultaten blijkt dat de thalamus meer krimpt bij oudere patiënten, mannen en bij een langere ziekteduur. De leeftijdgebonden grafieken bieden artsen een handig hulpmiddel om de hersenkrimp van de thalamus bij individuele mensen met MS te vergelijken met standaardwaarden, waardoor ze de ziekteprogressie beter kunnen monitoren. De volgende stap is het verder testen van deze grafieken in grotere patiëntengroepen.

Kleinen hersenen met MRI bestuderen

Schade in het cerebellum, de kleine hersenen, komt veel voor bij MS. Echter de exacte bijdrage van deze schade aan de ziekte is onbekend. De kleine hersenen worden vaak niet meegenomen bij het analyseren van MRI-scans. Niet vanwege uit desinteresse, maar door de technische uitdagingen bij het analyseren van de data. Ultra-hoogveld MRI (7 Tesla) heeft een tweemaal zo hoge veldsterkte, dan standaard MRI-scanners (3Tesla) die in meeste ziekenhuizen worden gebruikt. Hersenstructuren kunnen daardoor gedetailleerder in beeld worden gebracht. Myrte Strik had op ECTRIMS2024

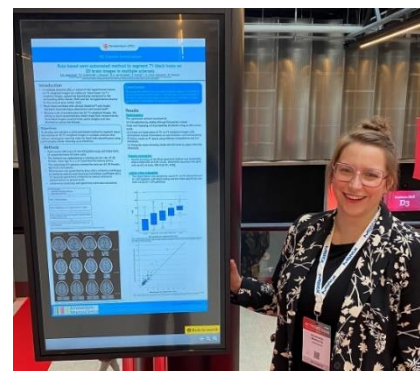
een poster (P1450) met haar onderzoek waarbij ze de witte en grijze stof in het cerebellum van 6 mensen met MS en 3 mensen zonder MS bestudeerde met zowel standaard als nieuwe MRI-technieken (3T vs 7T). Met standaard MRI werd het volume van de witte stof onderschat en van de grijze stof overschat. In vervolgonderzoek wordt gekeken naar andere MRI-maten, zoals laesie volume en schade in corticale lagen.

Onderzoek is mogelijk gemaakt door NWO en Stichting MS Research.

Black holes op MRI-scans sneller meten

Een deel van de ontstekingsplekken die kenmerkend zijn voor MS, zijn te zien als donkere plekken (black holes) op bepaalde MRI-scans van de hersenen. Deze donkere plekken zijn littekens als gevolg van ontstekingen en duiden op blijvende schade. Rozemarijn Mattiesing heeft, samen met collega's, een methode ontwikkeld om black holes (semi)automatisch te kunnen meten. Hierdoor wordt het onderzoek versneld en de werklast van de (neuro)radioloog verminderd. Ze presenteerde op ECTRIMS2024 een poster waarop resultaten staan van onderzoek naar deze nieuwe methode.

Dit onderzoek werd gesponsord door Merck.

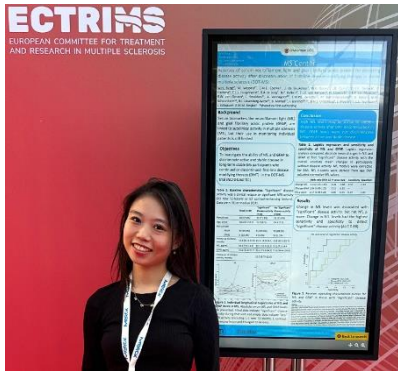

Wearing-off verschijnselen bij natalizumab niet veroorzaakt door zenuw schade

Veel gebruikers van natalizumab geven aan dat ze meer ziekteverschijnselen, zoals vermoeidheid, ervaren aan het einde van de doseringsinterval, dus als het tijd is voor een nieuw infuus. Dit worden *wearing-off* klachten genoemd. Mark Wessels presenteerde op ECTRIMS2024 een poster (P1511) met resultaten van een onderzoek naar deze *wearing-off* klachten. Hij heeft in het bloed van deelnemers van de NEXT-MS trial (studie naar uitgesteld doseren van natalizumab) gekeken naar biomarkers in het bloed: *neurofilament light* (NfL) en *glial fibrillary acidic protein* (GFAP). Deze biomarkers zijn een maat voor zenuw schade. Uit de resultaten blijkt dat acute en chronische zenuw schade waarschijnlijk niet de reden is van de *wearing-off* symptomen. Dit is geruststellend, maar de exacte oorzaak blijft hierbij onbekend.

Het onderzoek is betaald uit de *International Progressive MS Alliance* en de *3TR trial*.

NfL als marker voor ziekteactiviteit

Wing Hee Fung presenteerde op ECTRIMS2024 een poster met resultaten met data van de DOT-MS studie. In deze studie wordt gekeken of het mogelijk is om te stoppen met eerstelijns medicatie bij stabiele MS. In de groep van 89 deelnemers keek Wing Hee of stoffen die in het bloed te meten zijn, biomarkers, gebruikt kunnen worden voor het meten van nieuwe ziekteactiviteit. Ze keek naar de biomarkers NfL en GFAP die beide vrijkomen als er zenuw schade plaatsvindt. Ze vond dat NfL bruikbaar is om nieuwe ziekteactiviteit te bevestigen na het stoppen van medicatie. GFAP liet dit niet zien. De DOT-MS studie is mogelijk gemaakt door ZonMW en Stichting MS Research

Het effect van de eerste behandelde MS-patiënten met aHSCT in Nederland

Autologe hematopoëtische stamceltransplantatie (aHSCT) is een zeer effectieve behandeling voor relapsing-remitting multiple sclerose (RRMS). In Nederland wordt aHSCT sinds december 2022 gegeven aan mensen met MS met zeer hoge ziekteactiviteit die niet minder is geworden na behandeling met hoog effectieve ziekteremmende therapie. Er zijn nog geen lange termijn gegevens over de werkzaamheid en bijwerkingen na behandeling met aHSCT bij deze selecte groep MS patiënten. Daarom is gestart met de MS-ACT studie. Rick Heijnen had op ECTRIMS2024 een poster (P1599) met de eerste resultaten van deze studie waarin wordt gekeken naar de effectiviteit en veiligheid op de korte en lange termijn. Vanaf september 2023 zijn er 11 patiënten in Nederland behandeld met aHSCT. Tijdens de behandeling traden er geen ernstige bijwerkingen op. Tot nu toe is er bij één patiënt nieuwe ziekteactiviteit ontstaan na de transplantatie. Dit zijn slechts de eerste resultaten na een jaar onderzoek. De volledige resultaten worden in september 2027 verwacht. Dit onderzoek is mogelijk gemaakt door Stichting Annie van Koeverden en is een unieke samenwerking met het St. Antonius ziekenhuis.

Stoppen met ocrelizumab

Lisa Schoof had op ECTRIMS2024 een poster (P1682) van haar onderzoek naar de ziekteactiviteit na het stoppen van de behandeling met ocrelizumab.

In totaal onderzocht ze 53 mensen met MS: 41 met RRMS en 12 met een progressieve vorm. Van de 41 RRMS werd bij slechts 1 persoon significante ziekteactiviteit op MRI-scans van de hersenen gezien na gemiddeld 19 maanden na het laatste infuus met ocrelizumab. Bij 3 van de 41 RRMS mensen werd lichte ziekteactiviteit waargenomen door de neuroloog in de spreekkamer, maar was er geen MRI-beeld die dit ondersteunde. Bij de mensen met progressieve MS werd geen ziekteactiviteit waargenomen. Vervolgstudies zijn nodig om beter te kunnen onderscheiden wie veilig kan stoppen met de behandeling met ocrelizumab.